

NÁLEZ KLEPÍTNÍKA ČLENĚNÉHO *ISCHYROPSALIS HELLWIGI* (PANZER, 1794) (OPILIONIDA) U NOVÝCH HRADŮ (VÝCHODNÍ ČÁST OKRESU CHRUDIM)

Find of Harvestman *Ischyropsalis hellwigi* (Panzer, 1794)
(Opilionida) near Nové Hradý (east part of Chrudim district)

Jan DOLANSKÝ

Okresní muzeum Chrudim, Široká 86, 537 01 Chrudim

Ischyropsalis hellwigi je díky své velikosti a nápadně mohutným chelicerám jedním z našich nejvýznamnějších zástupců řádu Opilionida. Obývá chladná a stinná stanoviště s trvale vlhkým substrátem kde nachází dostatek potravy - především drobné plže. Jeho přítomnost indikuje málo narušené biotopy (ŠMAHA 1983). Kromě vrchovin a horských pásem našich pohraničních pohoří se vyskytuje i v nižších nadmořských výškách inverzních poloh podél vodních toků (ŠMAHA 1983, RŮŽIČKA et al. 1989). Označení tohoto druhu za glaciální relikt bylo zpochybněno (RŮŽIČKA et al. 1989). Jindřich Roháček ve své práci shrnuje publikované údaje o klepítnících *Ischyropsalis hellwigi* z naší republiky do roku 1970 (ROHÁČEK 1971). Další nálezy pocházejí z Křivoklátska (ŠMAHA 1983), Českého středohoří (RŮŽIČKA et al. 1989) a Šumavy (BUCHAR 1997).

30. 8. 1995 jsem procházel údolím podél řeky Novohradky od chaty Polanky (chata u silnice ze Zderazi do Nových Hradů) směrem k Luži (čtverec 6162). Při rozebírání trouchnivého pařezu jsem objevil samici klepítníka členěného *Ischyropsalis hellwigi* (za determinaci děkuji Mgr. A. Roušarovi). Místo nálezu leží v nadmořské výšce 370 m. n. m. Podle topoklimatické mapy území spadá do mírně teplé oblasti MT5 (QUITT 1971, 1993). Vlastní lokalita leží v místech, kde do Novohradky ústí Prosečský potok. Ten předtím protéká zalesněným údolím, hluboce zaříznutým do druhohorních opuk a pískovců. V těchto místech je teplotní inverze vertikálně málo mocná s výraznými teplotními rozdíly proti volnému terénu (QUITT 1993).

Pokud porovnáme nadmořské výšky dosud známých lokalit klepítníka *Ischyropsalis hellwigi*, tak kromě nálezu z minulého století z Prostředního Žlebu (Děčín - Podmokly cca 135 m n. m.) (Igt. E. Bárta 1869) a nálezu z jeskyně v Moravském krasu (cca 260 m n. m.) (Igt. J. Kratochvíl), je lokalita u Nových Hradů nejnižší položeným místem nálezu v rámci České republiky.

Summary

Harvestman *Ischyropsalis hellwigi* (Panzer, 1794) was found near Nové Hradý in east part of Chrudim district. Altitude of locality is 370 m. about sea level. It is one of lowest finds of this species in Czech republic.

Literatura

BUCHAR J., 1997: Procházky některými místy zachovalé přírody na Šumavě. Živa 45, 2: 92-94.

- CHROMEČ B., 1935: Místopisný slovník Československé republiky. Praha.
- QUITT E., 1971: Klimatické oblasti Československa. *Studia geografica* 16. Geografický ústav ČSAV, Brno.
- QUITT E., 1993: Topoklimatické mapování pro potřeby ochrany ovzduší, list 14-33 Polička. Ekodataservis. (*vlasní RŽP Okresního úřadu Chrudim*)
- ROHÁČEK J., 1971: Nová lokalita klepítніка členěného *Ischyropsalis hellwigi* (Panzer, 1794) na Českomoravské vrchovině. Sborn. Přírodověd. kl. Západoslov. muz. v Třebíči, 8: 95-99.
- RŮŽIČKA V., BOHÁČ J., SYROVÁTKA O., KLIMEŠ L., 1989: Bezobratlí kamenitých sutí v severních Čechách (*Araneae, Opiliones, Coleoptera, Diptera*). Sborník Severočeského muzea - Přír. vědy, Liberec, 17: 25-36.
- ŠILHAVÝ V., 1956: Fauna ČSR, Sekáči - *Opilionidea*. ČSAV, Praha.
- ŠMAHA J., 1983: Příspěvek ke studiu sekáčů (*Opiliones*) Křivoklátska. *Bohemia centralis*, 12: 115-127.
- Základní mapa ČSR 1: 10 000 14-33-02, Český úřad geodetický a kartografický, 1984.

Došlo: 1.12.1997